

Advies over rationalisatie en optimalisatie van het Vlaamse hoger onderwijs

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99

F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Raad Hoger Onderwijs op 2 juli 2015 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Rationalisatie, onder voorzitterschap van Yvette Michotte

Dossierbeheerder(s): Isabelle De Ridder

1 Situering

In 2006 bracht de Vlor een advies uit over de rationalisatieproblematiek in Vlaanderen. Daarin ging hij in op de contouren van het rationalisatiedebat. Hij stelde een definitie voor rationalisatie voor, maar ook doelstellingen, beïnvloedende factoren en noodzakelijke begeleidende maatregelen.

Sinds 2006 is er heel wat debat gevoerd, o.a. naar aanleiding van de twee rapporten van de ministeriële Commissie voor Optimalisatie en Rationalisatie onder voorzitterschap van Luc Soete in 2008 en 2009. Vandaag is rationalisatie opnieuw op de agenda gezet door de minister. Op verschillende fora wordt hierover nagedacht. De Vlor actualiseert daarom zijn advies van 2006.

2 Definitie van rationalisatie en optimalisatie

De Vlor koppelt rationalisatie en optimalisatie en definieert dit geheel als “het optimaal inzetten van de beschikbare (overheids)middelen om de doelstellingen van een kwaliteitsvol en transparant hoger onderwijs te realiseren”.

3 Rationalisatie en optimalisatie zijn geen besparingen

Het debat over rationalisatie en optimalisatie duikt vandaag opnieuw op, dit keer in een financiële context van besparingen. Rationalisatie in de vorm van afbouw van opleidingen mag echter niet gezien worden als een manier om besparingen door te voeren. De Vlor wees er in het verleden al herhaaldelijk op dat deze vorm van rationalisatie in eerste instantie geld zal kosten. Getuige hiervan is het rationalisatiefonds, dat naar aanleiding van de rapporten Soete in het financieringsdecreet werd ingeschreven. Dit fonds voorzagt jaarlijks in een bijdrage van 5 miljoen euro. Het werd echter al na 1 jaar stopgezet.

De Vlor benadrukt dat de overheid de taak heeft om het hoger onderwijs zo te financieren dat de instellingen hun publieke opdracht op een kwaliteitsvolle manier kunnen vervullen. De Vlor betreurt daarom dat het hoger onderwijs in 2015 zwaar gevat werd door de besparingen. Hij vreest voor 2016 ook nog bijkomende besparingen. De besparingen verhogen de werklust van het personeel in de instellingen hoger onderwijs, waardoor ook de kwaliteit onder druk komt te staan. Maar ook de druk op studenten stijgt onder meer omdat zij vanaf volgend academiejaar een hoger studiegeld betalen. De Vlor herhaalt dat investeringen in hoger onderwijs nodig zijn om de kwaliteit ervan te blijven garanderen. De raad vraagt de overheid daarom om de aanbevelingen van de Oeso en Europa om 2 % van het BRP te investeren in het hoger onderwijs, waar te maken en hiervoor alvast een groeipad te voorzien.

4 Evoluties in het hogeronderwijslandschap

Het hogeronderwijslandschap is de laatste jaren sterk geëvolueerd en gewijzigd. Een aantal van deze veranderingen hebben onder impuls van de Vlaamse regelgeving, (bedoeld of onbedoeld) rationalisatie en optimalisatie als gevolg gehad:

- Het systeem van **externe kwaliteitszorg** heeft een rationaliserend en optimaliserend effect gehad. Ondermaatse opleidingen zijn uit het aanbod verdwenen of zijn door instellingen proactief geschrapt of afgebouwd.
- Het **integratieproces** integreerde de twee-cycli opleidingen van de hogescholen in de universiteiten. Bij deze beweging is door de instellingen ook nagedacht over het efficiënt en doelmatig inzetten van de beschikbare middelen.
- Naar aanleiding van het rapport Soete, is het **rationalisatiefonds** in het financieringsdecreet ingeschreven. Om hierop een beroep te kunnen doen, werd aan de instellingen gevraagd om rationalisatieplannen voor te leggen. Hierdoor werd een zekere rationalisatie- en optimalisatiedynamiek in gang gezet.
- Het opstarten van een nieuwe opleiding in Vlaanderen vergt het doorlopen van de procedures **macrodoelmatigheid en toets-nieuwe-opleiding**. Het financieringsmechanisme voorziet bovendien een vertraagde financiering van de nieuwe opleiding. Hierdoor wordt het aanbod voor een stuk gecontroleerd en wordt wildgroei voorkomen. Daar staat echter tegenover dat het moeilijker wordt om het opleidingsaanbod dynamisch aan te passen aan de noden van de maatschappij.
- De afgelopen 20 jaar zijn er bij de hogescholen heel wat **fusiebewegingen** geweest, waarvan sommige een rationalisatie en optimalisatie van opleidingen teweeggebracht hebben.

Het hogeronderwijslandschap staat niet stil. Zo zal de uitbouw van het hbo5 de komende jaren het hogeronderwijsaanbod ook nog beïnvloeden.

5 Doelstellingen van rationalisatie en optimalisatie

Rationalisatie en optimalisatie kunnen enkel zinvol zijn indien ze beantwoorden aan onderstaande doelstellingen.

5.1 Ondersteunen van de algemene doelstellingen van het hoger onderwijs

Rationalisatie en optimalisatie moeten in het teken staan van de algemene doelstellingen die het Vlaamse hoger onderwijs wil bereiken.¹ Zij moeten deze doelstellingen ondersteunen en bijdragen aan de realisatie ervan:

1 Kwaliteitsvol en dynamisch hoger onderwijs

Onderwijsinstellingen moeten krachtige, dynamische en stimulerende kenniscentra zijn met een grote aantrekkingskracht op jongeren en volwassenen, die de vinger aan de pols houden op het vlak van maatschappelijke tendensen en economische noden en hierop ook flexibel kunnen inspelen.

¹ Vlaamse Onderwijsraad. Raad Hoger Onderwijs. *Advies over de uitdagingen voor het Vlaamse hoger onderwijs van de 21ste eeuw*. 13 november 2012.

2 Maatschappelijk relevant hoger onderwijs

Het hoger onderwijs moet studenten voorbereiden op hun rol als werknemers, ondernemers of andere professionele actoren. Het hoger onderwijs moet studenten opleiden tot geëngageerde, zelfstandige en kritische burgers, die zich bewust zijn van hun rol in de maatschappij.

3 Duurzaam hoger onderwijs

Studenten moeten in het hoger onderwijs essentiële inzichten en vaardigheden kunnen verwerven om van duurzame ontwikkeling een realiteit te maken. Maar het hoger onderwijs moet ook zelf in duurzame ontwikkelingen het voortouw nemen.

4 Internationaal hoger onderwijs

Alle maatschappelijke trends wijzen op de noodzaak tot een grensoverschrijdende, internationale aanpak. Samenwerking op het vlak van onderwijs en onderzoek, het uitsuren van studenten en staf naar het buitenland en het ontvangen van buitenlandse studenten en staf leidt tot nieuwe inzichten, die het Vlaamse hoger onderwijs en onderzoek stimuleren.

5 Democratisch hoger onderwijs

Het hoger onderwijs moet een middel zijn om de sociale mobiliteit te bevorderen en een grotere sociale cohesie te realiseren. Maximale inzet van talent, creativiteit en innovatie zijn nodig om de sociale, culturele en economische positie van Vlaanderen en Europa overeind te houden. Iedereen die er intrinsiek de capaciteiten en de motivatie voor heeft, moet kunnen participeren aan het hoger onderwijs ongeacht zijn socio-economische of socio-etnische achtergrond. Het hoger onderwijs moet daarom alle talenten erkennen en ook zijn rol in levenslang leren maximaal ontplooiën.

5.2 Bijdragen aan efficiëntie, doelmatigheid en transparantie van het hoger onderwijs

1 Organisatorische efficiëntie en doelmatigheid

De beschikbare middelen moeten optimaal aangewend worden om een maximaal effect of kwaliteit te realiseren. De raad merkt hierbij op dat belastingsgeld optimaal inzetten, niet noodzakelijk een vermindering van de uitgaven betekent. Zo vraagt een kwaliteitsvol hoger onderwijs meer middelen dan de overheid vandaag ter beschikking stelt.

2 Een transparant opleidingsaanbod

Een transparant, eenduidig en gestructureerd opleidingsaanbod maakt een duidelijke aansluiting tussen studie en maatschappij mogelijk. Het is noodzakelijk om het keuzeprocess van leerlingen uit het secundair onderwijs en hun ouders te vergemakkelijken. Maar ook werkgevers vragen om deze transparantie. En het komt ook de internationale vergelijkbaarheid ten goede.

Het is belangrijk dat instellingen ook transparant communiceren over het opleidingsaanbod. Opleidingsbrochures en websites moeten correcte en volledige informatie over de opleiding bevatten, met eenduidige informatie over de finaliteit van de opleiding en doorzichtige informatie over afstudeerrichtingen, specialisaties etc.

6 Factoren die het optimale opleidingsaanbod bepalen

Het bepalen van het optimale opleidingsaanbod is geen evidente oefening en is afhankelijk van het samenspel van meerdere factoren:

6.1 Complementariteit van de opleidingen in het aanbod

Om versnippering tegen te gaan en een echte meerwaarde te realiseren, dient men te streven naar complementariteit, zowel op het vlak van onderwijs als dat van wetenschappelijk onderzoek. Een efficiënt gebruik van middelen impliceert het opheffen van onnodige doublures van opleidingen en het streven naar aanvullende expertise. Belangrijk hierbij is een evenwichtig aanbod voor ogen te houden door rekening te houden met factoren zoals geografische spreiding, regionale inbedding, toegankelijkheid en vrije keuze. Ook mag niet uit het oog verloren worden dat afgestudeerden met een bachelordiploma een aansluitende master in Vlaanderen moeten kunnen volgen.

6.2 Toegankelijkheid

Vooraf voor bacheloropleidingen kan geografische spreiding bijdragen tot de democratisering van het hoger onderwijs. Nabijheid drukt immers de studiekost (een pendelstudent kost merkkelijk minder dan een kotstudent) en werkt mede daardoor drempelverlagend. Dit is vooral van belang voor beursstudenten en bijna-beursstudenten. Een ruim aanbod hoger onderwijs in een bepaalde regio beïnvloedt ook het perspectief van leerlingen uit het basis- en secundair onderwijs. De kans dat ze de stap naar het hoger onderwijs zetten, wordt groter.

6.3 Inbedding van hoger onderwijs in de nabijheid van het werkveld

6.3.1 in functie van kennisvalorisatie

Veel kleine en middelgrote ondernemingen en instellingen geraken moeilijk over de innovatiedrempel. Nauw contact met professioneel gerichte bacheloropleidingen die regionaal gespreid zijn, werkt drempelverlagend. Hier is nog een enorm potentieel aan kennisvalorisatie o.a. op basis van afstudeerwerken.

6.3.2 in functie van stageplaatsen

Voor bepaalde opleidingen (bijvoorbeeld voor de lerarenopleiding en de opleidingen in de gezondheidszorg) is de nabijheid van de stageplaatsen van groot belang, alsook de regionale spreiding die samengaat met de spreiding van de stagemogelijkheden in het werkveld. De nabijheid van stageplaatsen verlaagt de werkdruk voor de staf. Bovendien trekken deze opleidingen ook vaak doelgroepstudenten aan voor wie een verderaf gelegen stageplaats vaak financieel moeilijk is.

6.3.3 in functie van regionale culturele en economische ontwikkeling

Via onderzoek draagt het hoger onderwijs bij aan de kennisontwikkeling en innovatie in een regio. Wanneer in een bepaalde regio opleidingen geschrapt worden, valt meteen ook dit onderzoek weg, wat een negatieve economische en/of culturele invloed op de regio zal hebben.

6.4 Behoeften van de arbeidsmarkt

Het opleidingsaanbod moet grotendeels afgestemd zijn op de behoeften van de arbeidsmarkt van vandaag. Maar het hoger onderwijs moet ook evoluties op de arbeidsmarkt kunnen voorspellen en hierop proactief inspelen. Het hoger onderwijs kan ook als trendsetter fungeren en via innovatie nieuwe sectoren en functies stimuleren.

Evoluties op de arbeidsmarkt en in het hoger onderwijs moeten rekening houden met elkaar. Men moet evenwel omzichtig met dit criterium omspringen. Behoeftes van de arbeidsmarkt zijn soms ook grillig. Vaak loont het om op lange termijn te denken.

De aansluiting hoger onderwijs–arbeidsmarkt kan heel eng en specifiek zijn, maar er zijn heel wat waardevolle hogeronderwijsopleidingen die een brede inzetbaarheid op de arbeidsmarkt beogen. Omgekeerd vraagt de arbeidsmarkt werknemers met breed inzetbare academische competenties.

6.5 Mate en diepgang van specialisatie gekoppeld aan onderzoek

Het opleidingsaanbod afstemmen op de aanwezige kennisinfrastructuur is volgens de Vlor een goed uitgangspunt. Om redenen van efficiëntie kan men stellen dat een opleiding best minder vaak aangeboden wordt naarmate de graad van specialisatie en het belang van de koppeling aan onderzoek, toenemen. Ook voor opleidingen die georganiseerd zijn rond internationale onderzoeksexpertise, maar die geen grote studentenaantallen aantrekken, moet er ruimte zijn in een optimalisatiecontext. Dit geldt vooral voor de masteropleidingen en de ma-na-ma's.

6.6 Wenselijke schaalgrootte

De raad merkt op dat de wenselijke schaalgrootte van de opleiding moeilijk te bepalen is en afhangt van lokale inplanting, absorptiemogelijkheden, omgevingsfactoren en de kenmerken van de organisatie. De wenselijke schaalgrootte is vaak ook niet de grootste. Soms kunnen ook relatief kleine opleidingen redelijk optimaal georganiseerd worden in verwevenheid met vergelijkbare, gelijklopende opleidingen (bijvoorbeeld Vroedkunde in samenhang met Verpleegkunde, Mechanische ontwerp- en productietechnieken in samenhang met andere technische opleidingen, diverse opleidingen in de wetenschappen en de (bio-) ingenieurswetenschappen).

Het opdrijven van de schaalgrootte kan nog bijkomende negatieve effecten hebben: er is meer tijd nodig voor formeel overleg, de communicatie verloopt moeilijker, er is meer omkadering nodig voor ondersteuning en voor coördinatie. Concentratie leidt dus niet noodzakelijk tot kwaliteitsverbetering. Er bestaat naast een minimum schaalgrootte duidelijk ook een maximum schaalgrootte. De Vlor zou het ten zeerste betreuren indien het rationalisatieproces leidt tot een hogere student-doeconcentratio. Grote groepen lenen zich meestal niet tot moderne didactische werkvormen, terwijl met kleinere groepen een betere individuele begeleiding mogelijk is, wat vaak gepaard gaat met een groter leereffect.

7 Rationalisatie, optimalisatie en digitaal leren

Digitaal leren wordt vaak als een goed instrument naar voren geschoven om rationalisatie en optimalisatie te realiseren. Door het gebruik van digitale onderwijstechnologie kan inderdaad een groter aantal studenten bereikt worden. Het kan ook ondersteunend zijn, bijvoorbeeld bij samenwerking tussen instellingen. Soms kan het ook de efficiëntie doen toenemen, zonder de effectiviteit in termen van te bereiken leerresultaten in het gedrang te brengen. De raad maakt hierbij echter ook een aantal kanttekeningen. Men mag immers niet uit het oog verliezen dat:²

- studeren een sociaal gebeuren is.
Het stimuleren van sociale contacten, de groepsdynamiek en face-to-face contact met docenten blijven essentieel voor kwaliteitsvol hoger onderwijs. Het gebruik van digitale onderwijstechnologie moet deze interactie stimuleren, maar niet vervangen. Op die manier worden sociale en communicatievaardigheden getraind, maar ook ondernemingszin, samenwerking en leiding geven. Het is belangrijk dat instellingen bij de keuze voor digitaal leren, deze reflecties in overweging nemen en kiezen voor de meest kwaliteitsvolle onderwijsvorm in de gegeven context.
- de kosten van dit soort hervormingen niet onderschat mogen worden.
Het inzetten van onderwijstechnologie in het hoger onderwijs vergt de nodige ondersteuning door gekwalificeerd personeel voor begeleiding, feedback en professionalisering. Het brengt bovendien een hoge ontwikkelingskost met zich mee en vereist veel middelen, ook op het vlak van onderhoud.
- digitaal leren alvast geen verlaging van de taakbelasting impliceert.
Het ontwikkelen van het digitaal leer materiaal en de daaraan gekoppelde leertrajecten vereist een specifieke kennis en brengt samen met het begeleiden van studenten een intensieve tijdsinvestering met zich mee.

8 Factoren die rationalisatie en optimalisatie belemmeren

8.1 De taalregeling

Als men het opleidingsaanbod transparanter wil zien, dan moet men dringend komaf maken met de huidige beperking van het anderstalig aanbod en de verplichting uit de taalregeling om in Vlaanderen minstens één volledig Nederlandstalig equivalent te voorzien voor een anderstalige opleiding. Dit getuigt niet van een efficiënt inzetten van de beschikbare middelen.³

8.2 Beschikbaarheid van het personeel

Het beschikbare personeel, de kennis en kwalificaties van dat personeel, de inzetbaarheid e.a. bepalen in hoge mate de mogelijkheden tot herorganisatie. Het gaat hierbij zowel om onderwijzend personeel, onderzoekers, als om administratief en technisch personeel.

² Vlaamse Onderwijsraad. Raad Hoger Onderwijs. *Advies over het digitaal leren in het hoger onderwijs*. 13 mei 2014.

³ Vlaamse Onderwijsraad. Raad Hoger Onderwijs. *Advies over de implementatieproblemen van de taalregeling hoger onderwijs*. 29 januari 2015.

8.3 Concurrentie, profileringsdrang, vrijheid van onderwijs en levensbeschouwelijke elementen

Ook vandaag wordt samenwerking nog steeds bemoeilijkt door elementen als concurrentie en profileringsdrang van instellingen. Concurrentie hoeft niet altijd negatief te zijn. Het kan heel vaak een katalysator zijn voor dynamiek en creativiteit. Concurrentiedrang op zich mag niet als gevolg hebben dat kleine opleidingen op verschillende plaatsen in Vlaanderen onnodig gedupliceerd worden.

Ook een verschil in levensbeschouwing en de verzuiling worden vaak als belemmerend voor samenwerking ervaren, maar daar staat tegenover dat de vrijheid van onderwijs een belangrijk grondwettelijk goed is.

8.4 Juridische zekerheid van studenten

Het afbouwen van opleidingen gebeurt de facto geleidelijk. Om de studenten juridische zekerheid te geven, moeten zij die de opleiding gestart zijn, ook de kans krijgen ze af te maken.

8.5 Flexibilisering

Een sterk uitgebouwde flexibilisering kan een wildgroei aan individuele trajecten en flexibele leerwegen als gevolg hebben. Dat bedreigt het efficiënt inzetten van middelen, terwijl het instrument flexibilisering kan bijdragen aan een verbeterd studierendement. Het is aan de instelling om hier evenwichtig mee om te gaan.

In een goed gestructureerd opleidingsaanbod, wordt het makkelijker om flexibilisering als instrument te gebruiken en flexibele leerwegen te installeren.

8.6 Het financieringsmechanisme

Het financieringsmechanisme werkt concurrentie in de hand omwille van het gesloten enveloppesysteem gekoppeld aan de verdelingswijze via onbegrensde kwantitatieve parameters.

8.7 Politieke keuzes

Politieke keuzes bepalen mee het opleidingsaanbod. Dit strookt echter niet altijd met een rationeel en optimaal aanbod.

9 Hoe het opleidingsaanbod rationaliseren en optimaliseren?

9.1 Rationalisatie en optimalisatiemogelijkheden⁴

De Vlor ziet volgende rationalisatie- en optimalisatiemogelijkheden. De instellingen hoger onderwijs hebben reeds vele van deze mogelijkheden toegepast.

9.1.1 Samenwerken binnen de instelling

Om de middelen en het beschikbare personeel efficiënter in te zetten, kunnen instellingen nadenken over:

- het samenvoegen van opleidingsonderdelen met sterk vergelijkbare leerresultaten uit verwante opleidingen met kleine groepen studenten;
- het beperken van het aantal keuzemogelijkheden en het aantal opties;
- de fusie of het complementair maken van sterk aanverwante opleidingen binnen de instelling, al dan niet op verschillende vestigingsplaatsen;
- het aanbod van opleidingsonderdelen sterker opleidingsoverschrijdend ontwikkelen. Ook kan nagedacht worden over het uitwerken van inter- en multidisciplinaire clusters, die in verschillende opleidingen ingeschakeld kunnen worden.

9.1.2 Samenwerking met Vlaamse of internationale partners

De Vlor denkt hierbij aan gezamenlijke opleidingen met mobiliteit van studenten en/of docenten of uitwisseling van opleidingsonderdelen. Hierbij kan de expertise van een instelling in een bepaald studiegebied gemaximaliseerd worden. Daar staat tegenover dat de organisatie van gezamenlijke opleidingen een grote administratieve planlast met zich meebrengt en mobiliteit van studenten en docenten ook een meerkost.

9.1.3 Afbouw of fusie van opleidingen

Opleidingen met onvoldoende onderzoeksexpertise, studentenaantallen, aansluiting bij het werkveld of personeelscapaciteit kunnen afgebouwd worden. Opleidingen waarvan de leerresultaten teveel overlappen, kunnen samengevoegd worden. Instellingen nemen hierin hun verantwoordelijkheid.

9.1.4 Transparantie

Het opleidingsaanbod moet bekeken worden vanuit het oogpunt van de abiturient en het werkveld. Er moet nagegaan worden hoe het aanbod overzichtelijker en meer gestructureerd kan worden. Hierbij is het belangrijk om de opleidingsspecifieke leerresultaten zo concreet en eenduidig mogelijk op te stellen en duidelijk te communiceren over de finaliteit van de opleiding.

⁴ De mogelijkheden die de Vlor hier voorstelt, worden *grosso modo* ook naar voren geschoven in het *Charter rationalisatie van het universitaire opleidingsaanbod* van de Vlior van 25 maart 2015 en in het rapport van de Ministeriële Commissie onder voorzitterschap van Luc Soete (2008).

9.2 Kwantitatieve normen

De Vlor is geen voorstander van het rigide gebruik van kwantitatieve normen bij het bepalen van het optimale opleidingsaanbod. Zij kunnen hoogstens als leidraad gebruikt worden en moeten steeds getoetst worden aan de factoren die het optimale opleidingsaanbod bepalen (cf. supra).

9.3 Afstudeerrichtingen en keuzetrajecten

Per studiegebied moet bekeken worden welke bachelor-, masteropleidingen en vervolgopleidingen door welke instellingen worden aangeboden. Belangrijk is om hierbij ook de afstudeerrichtingen en keuzetrajecten te betrekken. Er zijn nog steeds veel verschillende afstudeerrichtingen en keuzetrajecten, wat het aanbod niet transparanter maakt. De Vlor vindt het belangrijk dat op korte termijn gestart wordt met het in kaart brengen van de bestaande afstudeerrichtingen en keuzetrajecten. Een goede oefening is om afstudeerrichtingen en keuzetrajecten waarvan de leerresultaten grondig van elkaar verschillen, te verzelfstandigen tot aparte opleidingen. Voor afstudeerrichtingen en keuzetrajecten die sterk op elkaar gelijk zijn, moet bekeken worden of ze niet beter samengevoegd of geschrapt worden.

Een meer gestructureerd aanbod moet ook gepaard gaan met een correctere communicatie over deze afstudeerrichtingen en keuzetrajecten. Afstudeerrichtingen en keuzetrajecten worden te vaak gebruikt om studenten aan te trekken, zonder grondig na te denken over de complementariteit van het aanbod. Zo worden bijvoorbeeld dikwijls ronkende namen ingezet die niet altijd beantwoorden aan de inhoud van de opleiding. Hierover moeten dringend afspraken gemaakt worden tussen de instellingen, studenten en de overheid.

9.4 Stappenplan

Rationalisatie en optimalisatie van het opleidingsaanbod in Vlaanderen gebeurt best niet overhaast, maar wel gefaseerd, in volgende stappen:

- 1 Instellingen bekijken op korte termijn **instellingsintern** hun aanbod en gaan na waar winst gemaakt kan worden op het vlak van organisatorische efficiëntie, doelmatigheid en transparantie, rekening houdend met de factoren die de Vlor hierboven heeft opgelijst.
- 2 Nadien moet dezelfde oefening **instellingsoverschrijdend** en studiegebied per studiegebied gebeuren. Het in kaart brengen van welke opleidingen door welke instellingen op welke vestigingsplaatsen aangeboden worden, is hierin een eerste stap. Het vergelijken van opleidingen op basis van hun leerresultaten staat hierbij centraal. Het uniformiseren van opleidingsnamen (en de namen van afstudeerrichtingen en keuzetrajecten) maakt hier ook deel van uit. Opleidingen worden immers al te snel met een verschillende naam aangeduid terwijl ze dezelfde leerresultaten hebben.

9.5 Begeleidende maatregelen voor personeel en studenten

Rationalisatie en optimalisatie hebben ongetwijfeld ook onbedoelde neveneffecten voor personeel en studenten. Rationalisatie en optimalisatie kunnen niet als gevolg hebben dat de

werkzekerheid wordt afgebouwd. Voor dergelijke neveneffecten moeten de nodige flankerende maatregelen worden voorzien.

10 Tot slot

De Vlor is ervan overtuigd dat nadenken over rationalisatie en optimalisatie zinvol is. Hij heeft met dit advies zijn visie hierop uiteengezet. De raad is ervan overtuigd dat de sector werk wil maken van de analyse van het opleidingsaanbod en dat zijn advies daarbij als kader gebruikt kan worden. Bij deze analyse moet rekening gehouden worden met de factoren die de Vlor hierboven heeft opgelijst. De raad vraagt dat de sector hiervoor voldoende tijd krijgt. Hij verwijst hierbij ook naar het stappenplan dat hij voorstelt. De raad stelt voor bij dit overleg alle hogeronderwijspartners te betrekken. De raad is ervan overtuigd dat voor een echte rationalisatie- en optimalisatieoefening, de nodige ondersteunende middelen moeten worden voorzien.

Isabelle De Ridder
secretaris Raad Hoger Onderwijs

Kristiaan Versluys
voorzitter Raad Hoger Onderwijs